

SLOVENSKA BČELA.

Izdana 15. julija 1851.

Slave klic.

Sinko! vstani
Majko brani
Dolgo sužna sem bla že!
Se usmili
Proti sili
Sinko! brani vražnoj me!
Plamen šviga
Moč se dviga
Slave sin se oživi;
Dušman *) bēži
Z naše veži
Slave moč ti že proti.

(Iz Celovske Slavije, kamor je to pesem poslal Gregor Janežič
godec u Lišah.)

Junakinja Kamenička.

(Konec.)

S Prokopom Zezim. je posadka zadnjo podporo zgabila. Strah i bezupnost zauzeme vojake. Tisti glas, ki jih je tolkokrat k junačtvu unemal, je za vėkė vtihnιλ, ona roka, ki jih je modro vodila v naj strašnijih bitvah, je oterpnιla. Ni še omolknila žalostinka, se že gromovili hrup Taboritov strašno razlega po samotnih tverdnjave kotih. Brez vodja, brez reda, i kar je bilo naj žalostnejši brez vsake duševne jakosli plane posadka na obrano. Strahovitim serdom vdari Prokop, veliki, na grad; Taboriti, kot ljuta zvr̃, nevsmileno morijo, kjekolj jim kdo se vstavi. Stėna za stenoj se lomi, na vseh straneh se bliska skoz prodore Husitsko orožje. Al evo ti čuda! u tom strašnem stanju stopi vsred plašne vojake — Nežika Zezimanova, kot angjel varh iz nebesnih višin poslan. Na glavi jej blišči čelada, svetla kot sonce, izpod čelade se vijejo plavi vlasi po bėlem zatilniku, nježna dėviška roka suka morivni meč. Tako

*) Neprijatelj, nasprotnik.

stopi, podobno nekdanjim Amazonam českim, s možkim korakom, kot bojna loginja med vojake. „Hajda junari“ vika devojka kroz bojni šum „na bran, komu še hrabro v grudih serce bije, berzo razstavite verste, za menoj, smert ali zmaga!“ Kakor visoka pečina, katero od verha do korenine silni potres zdrobi, hrušeci u tamno globočino se vdere, tako plane hrabrostjo nadušena i uzplamtjena posadka na Taborite, i pogumno jih opet zakadi iz grada v planjavo.

Tako mine naj strašaji dan. Sonce zaide za goro, hladni večer se na zemljo spusti, i donese opešanim vojakom sladki počitek. Mirno spava priroda tužna krog i krog, mirno počiva vse po gradu — samo Nežika ni očih stisnila — za njeno pobito serce nema mira ne pokoja. Nevkretna, kot nemi kip, stoji pred mertvolo (mertvo truplo) svojega milega očeta, objokane oči vpirajé v njegovo vpadeno obličje. Njeni občutki se popisati nedajo, le onaj, kteremu je nemila smert naj dražije blago, stariše sorodnike ali serčne prijatelj ugrabila, le onaj more občutiti, kar je Nežika u tem neizrečeno tužnem hipu občutila! Ko zamišljena tu stoji na svätém mjestu, zasliši na strani něko šušljanje. Serditim okom se ozre, alj hitro se ji razvedri čelo, ko vidi, da plemić Konrad se bliža.

„Odpustite“ jo nagovori miloglasni besedami, da vas motim v svetej tihoti. O gospodično blaga! vi tugujete za pokojnim, ah i nam je bil on mili oče, dragi vojvoda, tudi naše oči gorke točijo solze, ker s njim smo zgubili vse. Mir i pokoj naj da vživa duša njegova. Ali tuga nesme biti veća kot je nevarnost, ki nam preti. Prosim taj, poslušajte kar jaz svetujem. Broj naših vojakov se je jako zmanjšal. Terdnjava se dolgo brani več brez pomoći nemore. Vaš stric, Majnard Novodvorski, še menda nevé, v kakovej nevarnosti ste vi i vaš grad Kamenice. Le on nas zamore otepi grozne smerti. Sklenil sim tedaj, še nicoj v Novidvor jiti, i dovesti potrebno pomoć.“

„O Bože veliki“ odgovori trepečim glasom Nežika, „kako ćete vašo namjéro izpeljati, ker so vsi poti od Taboritov zasedjeni? Dragi Konrad! ne zapustite me, vi letite gotovej smerti naproti.“

„Nebojte se, gospodično“ odgovori Konrad mило, „znani so mi podobro vsi poti v tem kraju. Černi oblaki krijejo nebo, temna je noć, spoznala me živa duša ne bo. Noseći krasen vaš kj globoko u svojem sercu bom tekel, ko da me vetrovi bi nesli, i pred ko dvakrat zora dan nam naznani, sim spet nazaj. Angjel mili, Nežika Zezimanova! naj dragocenni dar, ki ga svät za mene ima, vas rešiti sedajne nevarnosti tudi naj groznija smert ni meni pregrozna!“

Te reči kapnejo kot hladni balzam v njeno ranjeno serce. Svätle solzice jej tečejo kao bleskeći biseri po bledih ovenelih licih. „Dušo mila jilteća mu reče, primi mojo serčno zahvalo za ljubezen i prijaznost, katero zkazuješ meni nesrečnej ah i siromašnej! Bog te naj brani, koder ho-diš.“ Nežika spremi plemića do obzidja, čez katero se po vervi spusti na tla. „Z Bogom gospodično! kimalo se vidimo spet“ prinese noćni vetric zadni glas od njega izpo. l. zidovja.

Neuzterpljivo čaka gospodična, da se bude Konrad povernul. Veličastno raztegne mila zora na juternem svoja zlata krila i celiva (kušuje) zlatorumenimi žarki Nežikin preobražen obraz, ki je ravno stojeća pri oknu nemirnim sercem drugi tier pričakovala. „Ah mili Bože“ uzdihne iz pobožnega serca kako lépo se razvija pred teboj priroda! Ti, o vse-mogoćni! ukažeš, i na nebu zablisić neizmerni broj gorećih svetil! Ti

ukážeš, ti mirodarna noć ogerli Tvoje zemlje dalni krog! Ti ukažeš, i blago sonce vljiva svoje životvorne žarke v vse stvari, které si Ti, o večni, stvaril i živiš! Zbudjena priroda glasno oznanuje Tvoju veličino i slavo—čery u prahu, kakor silni slon, mušica v travi kakor silni orel u zračnih višinah, siromak u bajti kakor car u bĕlem gradu—ah vse, vse se veseli svojega bitja i življenja, tisućerni glasovi iz morja, iz lesovja, iz brĕzdnov, iz zraka le jedno govoriĵo besĕdo—da Ti, o Bože moj, si mili oće, neizmĕren u veličanstvu, narazumeven u modrosti! Vekoviti, ako prošnje moje grĕhoĵne niso, smiluj se mene zapušćene sirote! I ti, blaženi duh, mojega oćeta, ki stanuješ u srĕćnijih prebivališćih, spomni se mene, ktero si u naj strašnijih bĕdi i nevarnosti na zemlji zapustil, pomoz mi slabĕj ženski, ali vzemi me k sebi v ljubĕzno naroćje!“ Tako je molilo nedolĵno njeno serce, i občutilo u tepi svećanem hipu ono krĕpost, ono tolaĵbo, ktera iz nebes rosi na tužno ćloveško dušo, ako se revnemu, živalskemu truplu izvije, i k stvarniku na svobodnih perutih serćne molitve svojo dušo pouzdigne.

Visoko je stalo že sonce na nebu—al Konrada i zaželjene pomoći ni bilo. Tudi večer se začne na zemljo spuščati—od njega še ni tira ne glasa.—Nežiko napadajo grozovite misli, kamogod se verne ji stojĵo kot ćerne pošasti pred plašnoj dušoj. Žalostna hodi po samotnem dvorišću zamišljena u velike nevarnosti, u ktere se je blagi mladenĕć zavolj nje podal. Med tem nastane terda noć, i Nežika stopi derhtećim sercem na obzidje. Dolgoćasa tukaj na tverdem kamenju sedi, glavico žalostno na nĕžnobĕlo roko naslonivši vpira hrepeneći poglĕd na tisto stran, odkoder je pričakovala, da bode svojega pomoćnika i odrešenika zagledala. Iz tabora zasliši zďaj mukli hrup kot da začne pred neviĵtoj po temnih oblakih grometi, kmaĵo po tem vdari ura dvanajst na gradu, i straĵari pozdravljajo jeden drugoga po vojaški klicajĵe noćne ure. Groza i strah sprećeti dĕvojko, dušne sile jo zapušćajo,—bezupno serce tudi upati dalej nemore. Silovite britkosti u dĕvićanskih njenih persih prostora već ne imaju, ovenelo serce solzah već nema—ćeli svet se pretesen jej zdi, da zakrije njeno tugo, njeno nesrĕćo! Naglo se ustane na trepeće noge, i hoće odleteti i beĵati u ćerno noć—ko iz nenada ćloveška podoba pred njo se postavi.

„Nežiko! ste li vi tukaj?“ jo milo nagovori znani glas, i pred njoj stoji plemić Konrad.—

„Konrad, Konrad! jeli mogoće, da ste vi, ali blodi me sanj?“ zakrići uplašena Nežika.—

„Ne bojte se“ progovori zaupno Konrad—„vse je dobro, rĕšeni ste, moja gospodićno! rĕšeni strašne pogube smo vsi. Majnard iz Henriko-grada—(Neuhaus)—pelja mnogobrojno vojsko hitrostopu za menoj. Jutra že vidimo boĵne njegove zastave (bandere) vijati se po planjavi. Žuril (potrudil) sim se, ovo veselo novico še nicoj vam doneti.

„Blagi Konrad, mirodarni moj anĵel,“ mu Nežika do duše ganjena odgovori, „vaše dobrote dostojno plaćati nemorem. Vzemite vse, kar zapušćena sirota vam dati premore, vzemite moju hvaležno serce, kao mateni darek, za plaćilo.—Ah, živahnije mi kĕrv po žilah se zďaj prećeka, novo, nepremagljivo moć občutim na ćelem telesu, novo življenje mi speĵ povzdiga serce pobito. Naj se bliĵa smĕrt, naj grozo-

vitnejša smert, ki je kedaj človeka zadela, za me več straha nema. Život za život sim vam, junčki mladenec, dolžna!^{*)} —

To rekoč se verže Konradu okol vrata i nasloni mileno glavico na kipeča njegova persa. — „O Bože moj“ izklikne mladenec po kratkem molčanju, „proč s takovimi strašnimi slikami, ne mučite si, gospodično! glave smertnimi mislimi. Ako vaše oči, rajski angel, otemnjijo, se otemni tudi mojega življenja mlado souce. Brez vas za me svēt vrednosti več nema. Vedno me spremlja nebeški vaš obraz. Kada me žalost obide, stoji pred menoj, kot angel mira, i tolaži tužno mi serce. Kada od radosti oko mi solzice roni, jih pristreže mili vaš duh, jih serka deležno vaše serce! Nežiko, moje življenje! vaš posledni izdihlej bo tudi mene iz svēta pahnil.“ — To izgovori i nagloma se Nežiki iz objema odklene i hoče se odstraniti. Nežika, kakor da plamteča strela v njo zleti, zgrabi kerčno mladenca za roko, pa iz očiuh priplavajo debele solze po licah.

„Konrad, moja verna duša“ toži nemirnim sercem Nežika — „o ko bi vi vedeli, koliko žalosti sim zavolj vas preterpela te dni, ko vas ni bilo domu, nebi nikdar več od mene se ločili. In zdaj, ko je na nebu mila zvezda srečnije budućnosti nam zasvetila, zdaj me hočete zapustiti, hočete zavreči verno moje serce, ki le za vas živi, za vas gori, za vami hrepeni. Primate ga, Konrade moj, vaše je na vèke.“

„Smem li upati“ reče uzhitjen Konrad, „smem li zgovorti, kaj duša moja čuti? Ah prevzetnež, jaz, ki drugega blaga na širokem svētu neimam, ko goli taj meč, jaz bi prederzno misel u glavi nositi smel, da vi, krasna hčerka iz slavne rodbine Vitkovicov, *) ubogega plemiča, nevrédnega služnika, ljubite i mu vaše krasno serce darovati hočete? Ta misel ah je neumna!“

„Neumnost imenujete mojo ljubezen“ ga popraša Nežika? „O nikar ne sekajte novih ran mojemu sercu, ktero s vami živeti, s vami umrēti želi. Konrade! vaša žena biti obljubim pred Bogom i mojim pokojnim očetom: Ako moj grad, moje očetovsko bogastvo vaša ponižnost želi, stopim rada v naj siromašnijo bajtico s vami, zapustim vse dragocnosti svojega stana, da zadovolno živim s možem, kakovega domovina še rodila ni.“

„O Nežiko mila — Angel božanski — rajsko moje veselje, moja supruga — moje naj veče blago na zemlji“ — vsklikne plemič, glasno mu bije serce u grudih, po obrazu se mu preлива rudečica od neizrečene radosti! Krasen, kakor da je narav vse lepote mladega cvetja u njegovej slici složiti htēla, stopi pred Nežiko, jo iskreno i ljubeznivo prime za njeno mehko rokico, ter nadušen s silnim ognjem ljubezni progovori: „Naj navalijo zdaj na moja persa Taboriti i š njimi vse peklenske moči, koliko jih ima, — razbili se bodo, kot valovi na terdem ska-

*) Vitkovic Vok Prěický je bil praotec slavne rodovine, katera je u 13. stolētju poučmčeno ime „Rozenberkov“ dobila, ker je Vitkovic u škitu petlistnato rožo imel. Od iste rodovine je bil tudi Majuard iz Henriko-grada. Nemečko ime današnjih „Rozenbergov“ nas ne smeje motiti, temuē pozorno trēba gledati da se nam u buduče slavjanska imena nekrožijo po nemečkem kopitu, kakor se je veliko rodovinam češkim nekda zgodilo. Experientia vitae magistra.

lovju. Goreče strele bodo letele iz mojih rok, strašno bo moril smertonosni moj meč — propast vsakemu, kateri se prederzne, tebi, predraga moja supruga! žalega kaj storiti!“

Bilo je že precej po polnoči, zato se ločita in gresta počivat. —

Majnard je postopal hitrim korakom, da bi berzo rešil Kamenice nevarnosti, bēde i nesreče. Gorko žalost mu je v serce zasadil glas o smerti Prokopovej, in misel, da je morebiti Nežiko jednaka osoda že zadela, ga tera neprestano napred.

Bilo je lēpo jutro, na modrem nebu je sijalo mlado sonce nadopolnega dana. Gradjanski vojaci želno vpirajo oči po planjavi, jeli se bode skorom prikazala pomočna vojska. Nenadoma zagledajo nekotoliko od grada izreden nekakov trop, kot da se prašna megla po cesti kadi. Iskrice veselja presine obupna serca. Bila je to Majnardova vojska. Al Prokop, veliki, bistroviden kot sokol, i zvit kot stara lisica, je kmalo zvedel, da se bliža dušman (neprijatelj). Naglo se vzdigne s jednim oddelkom svojih trum i odide mu naproti. Pri ribniku „Kaličih“ se srečate obē vojski. Ni še bojne verste razredil Majnard, ga že silovito zgrabi Prokop. Strašen boj se vname — bez usmiljenja davi smert nesrečne svoje žertve. Majnard borivši se kot razkačen oroslan spodbada hrabrim svojim izgledom vojake k neomagljivej protubrani. I zaista opravljali so oni dēla čudovitega junaštva. Alj vse moči, ves trud je bil zastoj. Majnardova vojska nanagloma pod orožje postavljena, je bila po broju veliko manjša od Prokopove. Obupnim sercem vidi Majnard, kako hrabri njegovi vojaci jeden za drugim padajo, kako siloviti Taboritov navali versto za verstoj predirajo. Gromovitim glasom pokliče zdaj ostanke i poskusi še enkrat pot si predreti kroz dušmanske rajde. Strahovito zvenčijo mečevi, scurkoma teče kerv iz junaških pers po zemlji, vsaki mah zasadi smertno rano. Ali jao! od vsih strani hrumijo Taboriti na njega, le nekotoliko prijatelov še vidi na svojej strani. Časa več ni bilo — ili napred v dušmanske roke ili nazaj v bēg! Majnard izvoli zadnje; velikim trudom razbije od zadaj Prokopove i tako vjide po srēči okrutnemu robstvu.

Kdo popiše žalosti i strah uboge Nežike, ko vidi zmagonosne Taborite divjim krikom nazaj se valiti u ležišče! Majnard je bil jedini človek, u kterega je zadno upanje stavila. Tudi on je premagan i potučen—strahovite njene osode! —

Ali evo čuda velikega! tužno stanje serčne braniteljice gradjanske omehči kamenito serce Prokopovo! Kmalu potem, ko se je s svojimi vojaci v tabor vernul, pošle v terdnjavo poklisara (glasnika), kateri u ime njegovo jej oznani, naj dobrovolno prime u znamenje i zastavo kupo, i naj se po takem vdā pravovērnim, kterim zastopovavec i branitelj je i hoče tudi u buduće Prokop mogočni biti! Ako pa terdovratna ostanē, čaka njo i celo posadko strašna smert. —

„Bodi zvēsta vēri svojih predēdov, nedaj se zmotiti“ — so bile zadne besede umirajočega očeta, i te besēde, kot da je jih sada duh pokojnega iz nebeškega raja milenej hčerki na ušesa zašeptal, probudijo u važnem tem trenutku plemenito nekako serditost u njenih grudih. Nevolno se oberne k poklisaru i ponosnim glasom mu jaderno odgovori: „Za vēro umrēti, smertnih mukah se ne plašim. Dokler jedna duša med tem zidovju še živi, ne bode Prokop na Kamenicah svoje zastave

(bandere) razvijal. Ako usmilenja s menoj nema, nečem tudi milostiti od njega prejemati. Pojdi, i kaj si slisal, oznaui svojemu gospodu.

Veselo vskliknejo vojaci pri teh besedah, i obljubijo iz nova ver-
nost, pokornost i uzterpljivost do smerti hrabrej braniteljci. —

Takega odgovora se Prokop nadjal ni. Stalnost i sercnost slabe
devojke ga do duše gani, dostojne pohvale zavoljo cudovitih vlastnosti
jej odreci nemore. Al druge strani ga močno nika slavoželjnost. On,
pred kterem so kraljevi trepetali, nad kterim do sada še nobena sila
zmagala nije, on bi mehkočutno devojki se podal, bi raztergal na Kame-
nicah krasni venec velike slave Husitske — te sramote pred svetom
razkriti i doživeti mu duša nedopusti. Mahoma tedaj ukaže, s svojo
siloj sopet na grad vdariti. — Al kakor popred, so tudi zdaj u veter
mahali, navali niso nič izdali. Pogumno vodi junačka Nežika vojake,
ktere se smert dozdej pokosila ni. Vsaka njenih zapovedi je stoterno za-
kadjala propast v dušmanske trume i Taboriti s kervavimi glavami na
stopijo navadno pot navzdolj. —

V šotoru sedi vodja Taboritov pogovarjujoč se s njuni, kaj bi po-
trebno bilo, da bi jim obsada boljši od rok šla. »Bodemo li tukaj slavo
zgubili i žertvovali, ktero smo si dosad v tolko sjajnih zmagah pridobili?«
Prokop dalej — »to obvari Bog. Poslušajte moj svet: grad mo-
ra nam se podati, samo treba, da se posledne naprejo sile.«

»Nismo li to storili?« odgovori jedan izmed stotnikov »prešej
svoje vojake i vidil bodeš, koliko žrtvah je zastoj kerv profila pri
obsadi tega pričovnatoga gnězda. Nedaj mi dalej moriti, odstopi. Pro-
kop, od svoje namere. Slave nam malo obeča to poduzetje, zguba pa
bo berz ko ne strašno velika.«

»Tako ni svele kupe« zaori Prokop »dušmani se ne smejo hvaliti,
da je vodja Taboritov pod Kamenicami prvokrat treptal. Kaj dosad sila
doseći ni mogla, naj velikodušnost moja doseže. Veliko zares je, kar
slavi mojej žertvujem! Al naprèdek sv. vere, za ktero praveden borimo
boj, to žertvo od mene tirja, junačka devojka me k temu sili. Ako mi
ključe od grada izroči, jej dovolim, da brez vrosilja odide, kamo ji
drago. Pri mojej slavi! tega od inene še ni jedan dušman zadobil ni!«

»Čern ti obraz pred Bogom i zemljom, ako to storiš,« zavpije kot
stekel Hynek Mikovický. »Hočeš li najednokrat prisego prelomiti i
krivoprisežnega se skazati pred svojimi jednovercem, pred kterimi si
sveto i slavno prisegel, da hočeš, dokler ti kerv serce ogreva, neprija-
telje naše vere neprestano zatravati? Šo li to tvoje velikoustne obljube,
s kterimi si nas do Kamenic pripeljal? Junaci so prelili kerv, da duš-
manu ulomijo vrat, a ne, da mu ti mirno i pokojno oditi dovoliš! Bra-
tjo! kdo je mojih misli, s menoj naj potegne, Prokop je izdajica
Taboritov.« —

U ponosnej zavědnosti svoje slave se povzdigne pri tih besedah
Prokop, veliki, i zanečljivi pogled u Hyneka upirajoč, progovori s gro-
movitim, ostriim gasom: »Je li to pokorščina, ktera meni, kot
vodji slavni Taboritov, gré? Ništarija! hudobnež! poberi se spred mojih
očih, u vèrste naše nigdar več ne stopi, naših slavni del ti zavaprej
deležen biti nesmeš. Černa ti je duša, kakor tvoja hudodelstva, h kte-
rim te tvoje divje strasti ženejo i silijo. Poznam ja dobro nagone, kte-
ri te spodbadajo, brautelje Kamenic u tvoje okrutne roke dobiti! — Al

tako mi vére! orodjem tvojih zvitih namérah Prokop nikolj ne bude. Poberi se od tod k peklenskim tovaršem, katerim od davno v sramoto našega društva služiš, večna ti naj oči pokriva tmina, da ne najdeš več pravovernega pola! —

Osranuten i moléč se odpravi Hynek iz Prokopova šotora. Kmaló potem pošlje Prokop pokdisara u grad, kateri Nežiki Zezimanovej ponudbo vodje naznani. Nežika se rádovalno poda ponudbi, samo to si še sproši, naj Prokop tudi njenim vojakom svobodno oditi dopusti. Po takem hoče kljúcé od grada njemu izročiti i jutra zgoda se vgeniti.

Černa noč raztegne svoja krila po poljanah, tihí mir pokrije ležišče Taboritov. Želai potrebnega počitka pospijo prvokrat vojači bez skerbi. Vse je tiho vse mirno — samo jedan u taboru mira najti nemore, njegova duša omamljena od razuzdanih strasti nočnega pokoja, sladkega spanja več se ne veselí. Nesrečni ovaj človek je bil — Hynek Mikovický. Kol po gorečej žerjavici je taval po ležišču od šotora do šotora. Straže so bile na redko razstavljene, ker nevarnost več ni prétala, noč je bila temna, i vsi u globokem spanju zakopani. Zbliž se mu zdi, da se bliža šotoru vodje. Malo postoji, se ogleduje i poslušar, nikoga ne vidi niti ne sliši. Tihó se pripogne na tla, i leze, kot zvítá kača, po vsih štírih opazno vse po malem napred. Tedaj pa tedaj postane, vzdigne glavo i pazi s tenkimi ušesami na vsaki pillej nočnega vétrica. Spet počne počasi lezti, dok dopleza k Prokopovemu šotoru. Úrno zdaj vstane, razgerne platno pred šotorom. Že skoraj pri kraju je gorela lampica, — ter medleno svetlost razlivala po postelji, na kateré je ležal siloviti vodja, Prokop. Kipeča kerv ga sirašno žge u sercu, groza, jad i osveta tle i grize u divjih njegovih persih. Še enkrat pritisne oko na zagrijalo — nič se ne gene. — Hynek stopi u šotor. Al različni dogadjaji minulega dne Prokopu spati ne dajo. Videl i slišal je vse, kar se je godilo. Kó zapazi, da se možka podoba postelji bliža, se napravi, kó da bi terdno spal. Hynek, u roli morivni nož (bandžar), se stegne po postelji — i ravno hoče u persa vodjega vbosti — kó Prokop močno za roko ga zgrabi. Kol blesk plane iz postelji i tresne ostudnega neprijatelja s orjaškoj siloj na tla. Prokop zázove stražare, kateri berž, kó v šotor stopijo, kmalo pogodijo, kaj se je tukaj godilo. „Zvéžite grozovito zvér, ktera je vodjo vašega umoriti htela“ vikne Prokop i predade juu Hyneka. „Obesite ga na visoko drévo, da pregresne njegove noge po zemlji več hodile ne bodo.“ Černi gavrani i divji jastrebi naj žrejo meso mu iz gujusnega trupla! —

Kó juterno sonce na iztoku zasije, je visel Hynek mértve na drevesu. Mesto mértvaškega zvonu hrumi gromoviti krič i preklinjanje vojakov stoječih pod gadnimi merličem. —

Prokop razredi zdaj Taborite u dolgih vrstah po ležišču, neterpljivo pričakaje Nežika Zezimanova. Ob osmih se otvorijo gradjanska vrata, i mala posadka zapusti težkim sercem premileni dvor, ktereja je tako hrabro branila. Le 50 vojakov, ki so smerti utekli, postopa počasnim korakom niz goro, vsi ovencani slavnimi ranami p-gumne obrane.

U sredini so nesli mértvo telo svojega ljubljenega načelnika, ki je bilo černo ogernjeno i nakitjeno gerbom „Rozenbergov“, čeladój i mečem pokojnega. Za merličem je šla Nežika, junačka braniteljica Kamenic.

Počasi i tiho se giblje žalostna truma proti dolini, kjer Prokop obdan od svojih stotnikov jo čaka. Viditi tolike ljubezni i vjernosti probudi tudi u sercih Taboritov usmilenje, čudenje i sočutje. Prijazno nagovori Prokop trepečo dčvojko, jo pohvali vpricho vsih zavolj junačtva i neomagljive uzterpljivosti, i prejme iz njenih rok ključe od grada.

Nežika se pada na ravno k svojemu stricu na Henrikov grad. Majnard ni veselega već dana zavžil od teh dob, ko je premagan od Taboritov na svoj grad pobegnuti moral. Njegov tovarš i iskreni učastnik (dčležnik) je bil Jovan od Guštajnja. Tudi on je oborožal svoje vojake, i sdružil s Majnardovimi, da rěši Kamenice. Jednaka žalostna osoda je tedaj tudi njega zadela. Zato je odločil, pri svojem nesrčćenem prijatelju i drugu ostati, š njim žalovati po nedolžnej, zapušćenj Nežiki. Kako se kej Nežiki godi, od tega ni bilo ne sluha ne duha i že sta oba mislila, da u dušmanskih morebiti rukah vjeta ječi — ko Nežika s svojoj četoj u dvorišće stopi. Veselja i radosti, ki je pri tej nenadanej prigodbi serca obuzela, popisati nije mogoče. Majnard objemši svojo predrago uječnico objubi svečano i slavno, da hoće męsto pokojnega očeta za njo skerbeti, i ternati pot, po kterim je dosad hoditi morala, cvetećimi rožami posipati, i veselo jej ustanoviti prihodnost.

„Tudi ti, verli moj mladenec, ne bodeš brez plačila ostal, nagovori Majnard sladkim glasom plemića Konrada.

„O pustite to, mili moj stric,“ mu naglo Nežika u besedo segne, „za me se je on žrtvoval, od mene mora tudi plačilo prijeti. Njemu sem podarila jedino blago, ki mi je na svętu ostalo, moje serce, ki je njega za moža si izvolilo.“

„O naj da te objemem, predraga hčerko moja“ vsklikne veselo Jovan „blagor pa tebi, ljubeznivi moj sin, Konrade, dobil si naj boljšo ženo, ki je keđaj na českej zemli se rodila!“ —

„Je li mogoče, da je to vaš sin?“ praša osupnjena Nežika, kažoća perstom na Konrada.

„Odpustite mi, mila Nežiko!“ odgovori Konrad i pade pred njo na kolena „zastlępil (vkanil) sin vas, al moja prevero (golufijo) naj ljubezen zagovarja. Kot siromašen sluga oblećen sem se podal u grad vašega milostivega očeta, jedino u persih noseć željo, da bi si blago vaše serce zaslužil. I glejte, tukaj klećim zdaj nadaren vašim sercom, naj srčćniji pod rumenim soncem. Prosim vas, ljubite me za naprej, kakor ste dozđaj ljubili plemića Konrada.“

Nežika, lępa kot spomladanska roža, kad prvokrat sonćni žarki berst razvijejo, objeme bęlimi rukami presrećnega Konrada, i žalost vsa se jej razstopi na kipećih njegovih persih.

Čez nekoliko dni odpelja Konrad Nežiko, kao svojo suprugo na očetov dom, i dolgo lęt je živel š njoj zadovolen i srčćen.

Junačkej Nežiki Zezimanovej pa ostane lępa čest, da jo našim krasoticam za primęr postavimo prave iskrene ljubavi i vjernosti, ktera vē i spozna, da tudi pod siromaško obleko mnogokrat blago serce bije. Blagor jim, ki znajo spošтовati, ljubiti i ceniti blaga i zlahtna serca!—

K o l l á r.

Najvažnejša misel, koja sama le zamore Slované vsih naréčij v duhu zjediniti, in jih močnejše storiti, je „vzajemnost slovanska.“ Ona je jedini pot, po katerem se slovanski narod veselejšé prihodnosti nadjati zamore. Kollár je bil prvi, ki je ovo prevažno misel v svojej knjigi: „Wechselseitigkeit der Slaven“ razložil. Zatorej mislim da bode vsakemu pravemu Slovanu všeč, kaj več od tega za čéli naš narod preimeinitnega pisatelja zvédeti.

Jan Kollár je bil 29. julija léta 1793 v méstici Mašovcy v Trenčinskej varmediji rojen, kjer je njegov oče Matevž več lét méstni sodnik bil. V sedmem létu je ga skerben oče najboljšim ondašnjim učnikom izročil. Ker je pa Jana s posebnimi sposobnostmi obdarjenega najdel, je sklenul ga posebno dobro izrediti. Po doveršenem početnem navku je ga v Kremnico poslal, kjer se je 3 léta némškega in latinskega jezika učil. Odtod je šel v Bištrico (Neusohl) modroslovja se učiti, in po dokončanem modroslovnem nauku se je v Požunju 5 lét bogoslovja učil. Odtod se je v Jenó na vseučilišče podal. Tukaj so ga ostanki staroslovanskega življenja še le prav za svoj narod vneli. Že prej, ko je še učenec v Kremnici bil, je začel slovanske narodske pèsni nabirati.

Že tedaj se je v njegovem sercu ljubézen do svojega naroda in do maternega jezika vkoreninila. Ko je pa v Jenó pridši in na svojem popotvanju po Saksonskem povsod ostanke najdel, ki so spričevali, da je nekđaj slovanski narod v teh krajinah prebival, ki se je ponémčati moral, je ga močno v serce speklo. Neka nepričakana prigodba je ga pa še bolj za slovanstvo nadušila, in mu pèsniški pot odločila. Soznanil se je namreč s hčerjo evangelskega predižnika Šmidta s imenom Minka, ktere predstariši so bili iz vasi Roslav, ki je prej popolnoma slovanska bila, in se ponémčati morala. To je Kollára še bolj za Minko, kao unuko starega slovanskega roda vnelo, in mu perve pèsni vdihnulo.

Po dolgem popotvanju pride léta 1819 zopet na Ogersko, ter je bil 12. oktobra tistega léta za duhovni stan posvečen, in k némško-slovenskemu predižniku evangelske občine v Peštu J. Molnarju za diakona poslan. Molnar je pa v kratkem vmerl, in Kollár je postal predižnik ove občine. Neka razpra je bila vzrok, da so Němci tiste občine némškega predižnika poklicali, in tako Kollára odpraviti hotli. Tako so hotli Slovence k némškej božjej službi prisiliti. Temu so se pa drugi občani zoperstavili, in niso pripustili, da bi imel Kollár službo zapustiti. Tako se je začel 13 leten bor med Slovenci i Němci, v katerem, je Kollár pravi mučénik svojega naroda postal, dokler ni cesar Franc prepri tako razsodil, da imajo Němci i Slovenci enake pravice do cerkve i šole. Med tem je ga pa še druga nesrčča zadela. Naznanjeno mu je bilo, da je njegova draga Minka, od ktere že dolgo nobenega pisma ni dobil, zamerla. Silno žalosten je bil tedaj njegov stan, kakor nekteri

soneti v „Slavy dceri“ pričajo. V teh težavah oslabilen život okrepiati se je v kopel podal. Tu je dobil nenadama pismo od svoje zaročenke, ki ga je od njene nespremenjene ljubezni prepričalo. Kmalo se je na pot pripravil, in 25. septembra leta 1835 je bil s njo poročen. Čela občina se je s njim veselila. Svetli cesar je ga leta 1849 na Dunaj poklical, da bi na tamošnjem vseučilišču slovansko staroznanstvo učil.

Njegove naj inenitnejši dela so:

Slavy Dcera. Ovo krasno dělo je dozdej že 4 krat natisnjeno bilo. (Zbirka narodnih slovenskih pesem.)

Literarische Wechselseitigkeit der slav. Nation.

Rozprawy v jmenách, počátkáh i starožitnosteh národu slawského a jeho kmenů.

Cestopis, t. j. popis popotvanja po gornjej Italiji, po Tirolskem i Bavarskem s posebnim obziram na slovanske živelje.

Staroslavjanska Italia se ravno tiska na Dunaju.

Društvo za jugoslavensko povestnico.

(Iz Ljubl. Časnika)

Kako slaba je pač tanjka šiba; otrok jo brez težave zvije, prepogne, zlomi! Zvezaj jih več skupaj v butarco, se ti bodo tudi zdaj vpognile, zlomile? Zastonj si boš prizadeval, zastonj poskuševal svojo moč, nič ne bodeš opravil. Kar pa velja od zjedinenja natornih moči, koliko bolj se mora terdit to od človeške moči, kjer si telesne in dušne moči v roko sežejo. Človek sam na sebi je slaba stvar, ki zamore le malo storiti, ako se pa njih več v izpeljavo enega namena združi, postane ta družba močna in terdna, nje moč se vedno razšira in rase, zadobi spoštovanje in veljavo. Sovražniki se je boje in ji zavolj tega zadržkov ne stavijo, ker vedo, da jih bo premagala in še le k večji moči zrasla; prijatli si podajo podporno roko, se povsod, kjer je treba, zanjo potegnejo. To resnico dobro spoznavši, se je v poslednjih letih mnogo družtev ustanovilo, kterih namen je, za povzdigo narodne veljave in blagostanosti skrbeti, ali zapušeninim vdovam in sirotam, ranjenim vojakom in drugim, ktere je kaka nesreča zadela, ljubeznjivo v pomoč priskočiti. Eno naj važniših je gotovo društvo za „Jugoslavensko povestnico.“ Ustanovito se je v Zagrebu še le preteklega leta; vendar že ra tako terdai podlagi stoji, kakor le malo katero drugo; peča se, kakor že njegovo ime kaže, z zgodovino jugoslavenskega naroda, z zgodovino, ki je tako bogata, tako važna in vendar v debeli tmuni zavita!

Nadjamo se, da nas ne bode nobeden panslavizma dolžil, ako govorimo o društvu, kterega naloga je, jugoslavenski narod podučiti v tem, kaj da so njegovi dedi slavnega storili, kako se zunajnemu sovražniku branili, kako notrajne zadeve vpravnovali, kaj je bil, njih na-

rodni ponos, kake šege, navade in urave so imeli, kako je njih um, njih orožje slovelo, kako so zmagani in podjarmeni bili. — Ako je prav in koristno, da človek sam sebe pozna, bi tudi gotovo napčno bilo, narodu zavest svojega dušnega in telesnega življenja kratiti; kdor bi to storil, bi narod ubijal. Omika in izobraženost je prva, je druga potreba za narod, ako hoče blagostanost doseči, zato se pa tudi rodoljubi po vsih deželah tako marljivo trudijo in prizadevajo svoj narod izobraziti; izobraženost je geslo današnjega časa. Zgodovina je pa trdna podlaga izobraženosti, brez nje je poslednja nemogoča. Ker je tedaj zgodovinoznanstvo tako važna, tako imenitna reč, kdo bi ne spoznal hvalevredno prizadevanje zgodovinskega društva. Da pa zamore tako društvo svojo nalogo, svoj namen popolnoma doveršiti, je prva potreba, da ima mnogo dušnih in materielnih moči, je treba, da ima po celem Jugoslavenskem ude, je treba, da se na vse jugoslavenske kraje z enako pazljivostjo ozera, je treba, da ga vlada spozna in podpera, da mu umni učeni možje z besedo in djanjem na roko gredo. Da pa društvo dušno moč zadobi, mora v svoji sredi imeti take možje, ki so v zgodovini zlo zvedeni, ker bi bilo brez tega društvo mrtvo. Društvo za jugoslavensko povestnico zares tudi šteje naj slavnije može med svoje ude, neomenimo tukaj pravih udov iz Horvaškega, le na nektere častne ude, ki so obljubili društvo podperati, pokažemo: Hammer-Purgstall, predsednik dunajske akademije, slavni zgodovinpisec ozmanskega carstva; Palacki, Šafařík, Wocel, Hanka, Kollar itd. naj bolj učeni Čehi; Robert Ciprien, slavni Francoz, ki je v slavenstvu tako imenitne spise v tisk dal itd. so častni udi društva; dušne moči tedaj društvu ne pomanjkuje. Zraven dušne moči je pa tudi materielne potreba, da zamore društvo na terdnih nogah stali in svoje znanosti po tisku med ljudstvo razširovati. To pa tirja obilno podpornikov. Že v teh malih dneh, od kar se je ustanovilo, si je društvo mnogo sočutja pridobilo po celem Jugoslavenskem in tudi po drugih krajih; to nam že to kaže, da mnogo prvih avstrijskih časopisov tolikrat o tem društvu piše in njegove sklepe naznanuje, udov že šteje 327 in je že tako pri moči, da je svojo istino na orestih posoditi zamogla. Stopimo tudi mi, Slovenci! v kolo društva, ker se ono tudi za našo dogodivšino trudi; 2 goldinarja na leto in prvo leto 1 gold. vpisnine bo gotovo tudi med nami zamogel marsikdo brez svoje škode v občini pridobnuti, to toliko ložeje, ker bo zraven kakor ud društva tudi društvene letnike (letopise) za pol cene dobival; nadjamo se, da bode mnogo Slovincov to storilo, ker je potreba, da ima društvo na celem Jugoslavenskem ude in to posebno zavolj tega, da se zamore toliko bolj na vse jugoslavenske kraje ozirati. Društvo mora, ako hoče svoj namen doseči z enako pazljivim očesom kakor na Hervaško, se ozirati na Serbsko, v Dalmacio, v Bosno in na Slovensko; zavolj tega bi bilo pa tudi gotovo prav, da bi sostavke v svoj letnik jemalo v ilirskem, serbskem in slovenskem jeziku, kakor mu bodo poslani. S tem ne bode samo vsih Jugoslovenov bolj spodbudilo, temuč ono zamore po našem mnenju tudi na tako vižo mnogo pripomoči k edinemu jugoslavenskemu književnemu jeziku; in to bi bila zopet druga velika zasluga tega društva; naj društvo blagovoli to osebno mnenje prevdariti. Zraven vsega tega pa vživa društvo tudi zaupanje vlade, ki ga je obljubila po moči podperati; svitli ban mu je svojo podporno roko podal, ono stoji neposredno s Petrograškim arhiološkiškim

in z družimi imenitnimi družtvi in osebami v zvezi in ima mnogo drugih pomočkov, ki mu veliko in slavno pri odnjost obetajo. Ako vse to prevdarimo, menimo, da bi ne bilo napčno, ako bi druge jugoslavenske že obstoječe družtva se z Zagrebškim zjedinite. *)

Književnost.

* Naj delej za dve nedele pride tiskom na svitlo staroslovanski „Kodex Suprasleski;“ da bode u lepej i ličnej obleki beli svet zagledal, se trudi Dr. Miklošić.

* U Zagrebu se tiska u tiskarni dra. Gaja drugi svezek Dubrovniskega časopisa „Dubrovnik.“ Ravno tako skoraj izide nov del „Magacina Dalmatinskega.“

* Naš slovenski rojak Matevž Ravnikar je spisal u slovenskem jeziku delo napisano: „Stari sled Slavjanstva iz slovenskega ozira.“

* Gosp. K. Kuzmany, profesor na evang. bogoslovске fakulteti pripravljuje k tisku obširno sbirko vseslovanskih pšmih s navodom (naukom) za glasovir.

* Neutrudljivi gosp. fajmošter P. Hicinger je izdelal u slovenskem jeziku obraz cele zemlje u dveh polkroglah, kteremu je pridjana sostava planetov, tek zemlje krog sonca in tek lune krog zemlje; že se znajde za ljudske šole in omiko ljudstva sploh silno potrebni in u slovenskem jeziku prvi „zemljovid“ u kamnotiskarnici g. Blaznika, iz ktere se more lepo delo pričakovati. Pri tej priložnosti nemoremo se sderžati svojo serčno in veliko žalost izreči, da slovenski zemlovid naše „Slovenije“ še dosada na svitlo prišel ni. Leta 1848 smo u mnogih časopisih brali, da se tak zemlovid na Dunaju napravla, i da ga směmo vkraćam pričakovati. Že tri leta čakamo, pa zemlovida le ni, ja! clo besedice od njega ne slišiš! Mi smo eden iztis tega slovenskega zemlovida—prav lično u kamenu tiskanega, že pred dvema letoma u rokah imeli,—kam je prišel? Velika škoda i nesreča, ako se je pogubil ali pozabil!

* Cvit razlika mirisa duhovnoga. Po otcu Tomu Babiću. U Zadru, 1851. Dva dčla u velikoj 8. Čena 3 fl. sr.

*) K temu lepemu in imenitnemu povabilu iz roke našega neumornega spisatelja, gosp. Fr. Cegnar-ja, nemam nič drugega pristaviti, kakor serčno željo in prošnjo, da bi si ga vsi Slovenci, posebno pa vsi Slovenski domorodci k sercu vzeli. Mi Slovenci še nemamo družtva za slovensko povestnico, tudi bodemo javlue kedaj u stanu, ga osnovati. Evo! brati Jugoslaveni nas vabijo in kličejo, — Slovenci stopimo u bratovsko kolo jugoslavensko!

Vredništvo „slov. Bčele“ se ponudi vsm Slovencem na Koroškem, njih letnine za družtvo u Zagrebu sbirati in jih tje pošilati.

Vredn. „slov. Bčele.“

* Polsko-česky slovník od Jož. Bol. Podstranskega. U Pragu, svezek prvi, str. 120. Predplačenje na celi štirisvezkovi polsko-česky děl 1 fl. 20 kr. sr.

* Bible česka ali Pismo svate stareho i noveho zakona. S povelim arcibiskupskym. U Praze 1851. Velky osmerek. Cena 1 fl. 40 kr.

* U Avstriji izhaja letas 50 slavyjanskih časopisov. Za Čehe: 7 politiški, 5 verozakonski, 2 znanstvena in podučna, 3 lepoznanški in literarni, 3 pedagogiški, 1 gospodarski, 1 modni; vsih ukup: 22.

Za Jugoslavene: 3 politiški, 2 verozakonska, 7 znanstveni in podučni, 3 lepoznanški in literarni, 2 gospodarska; vsih ukup: 17.

Za Polake: 2 politiška, 2 znanstvena in podučna, 3 lepoznanški in literarni, 1 gospodarski; vsih ukup: 8.

Za Rusine: 1 politiški, 1 lepoznanški in podučni, 1 gospodarski; vsih ukup: 3. —

Z m e s.

* **B**ili so časi, u kterih marzikdo še vedel ni, da Slavjani u Avstriji živé in stanujejo. Da je pa polovica prebivavcev to je: 18 milionov—slavyjanskega roda, od tega se je malo komu senjalo: pri vsih slavnyih zmagah i dělih je se pisarilo: Spet se je „deutsche Treue“ in „deutsche Tapferkeit“ pokazala, ako ravno je slavyjanska kerv scurkoma tekla. Mislili smo, da so se ljudi u najnovjših časih prepričali, da slavonosna Avstrija med svojimi narodi tudi zvéste in junaške Slavjane šteje,—ali golufali smo se. Najdeš ljudi, ki svojo staro termo trobijo, ki nič ne pozabijo, nič se ne naučijo. Dr. Salzbacher, kustos stolne cerkve na Dunaju, je izdal knjigo: „Bericht über die nordamerikanische Mission im J. 1850.“ U tej knjigi gosp. dohtar nič ne vidi in pozna u Avstrijanskem cesarstvu kot samo Nemce, vsi Slavyjanski misionarji so mu „deutsche Priester.“ Tam postavim bereš: „Hier arbeiten folgende deutsche Priester aus Oesterreich: Ivo Levitz, Joh. Ev. Mosetizh, Joh. Stiebel aus Görz, Kostenzknik aus der Lavant. Diözese, P. Skolla aus Illyrien, Skopec, Georg Godec, Ignac Mrak, Friedr. Baraga, Franc Pirc aus Krain, Josef Kandeck aus Kroatien“ etc. Imenovani častiti gospodi misionarji svojih zaslug ne bodo zgubili ne pred Bogom, ne pred ljudmi, naj jih gosp. dr. Salzbacher med Nemce ali med Slavjane šteje, to je gotovo. Němski narod je pa že dosti pohvalen in poslavljen, da mu ni tréba s ptujimi peresi se okinčovati; — slavyjanski narod je dosti obrekovan, očernjen in potopljen da je mu gotovo živo tréba skerbno gledati, da bodo saj prihodnié zasluge Slavyjanov tudi le slavyjanskemu narodu na čast i slavo služile: cuique suum, vsakomu svoje! —

* Naš presvitli cesar je angleškej kralici nedavno poslal u dar veliko skrinjo iz dobovega lésa, bogato in lepo okinčano. V tej skrinji se med drugimi rečmi tudi znajde na temnomodrem žametu s srebernimi bogato pozlačenimi obrobcí in s žibkimi rezbami iz slonoye kosti ces.

kr. oreli; okoli tega orla so viditi vse narodne noše vseh avstrijskih narodov. Tudi so u tej skrinji narodni napevi vseh u Avstriji živečih narodov s pšmimi u narodnem jeziku in s nšmskem prekladom. Pšmi so: gorno-in dolno avstrijske, štajerske, tirolsko-in česko-nšmske, iz tako imenovane kravarske zemle na Moravskem, sleške, saške sedmigradske, italijanske, rumunske, madjarske* in edno pesmijo cigansko. Potem sledijo pšmi jugoslavske: slovsne, horvatske, slavonske, serbske, istrijske, dalmatske, moralške. Zadnič pridejo pšmi severnih avstr. Slovanov: Česke, moravske, slovaške, polske in ruske. —

* Lšta 1740 je izdal u Frankfurtu duhovnik Richter knjigo pod napisom „Historische Nachricht vom Ordens-Amt Rampitz.“ Tam se na strani 19 bere, kakor sledi: „Resnici je podobno, da sedajni prebivavci na Brandenburgskem so iz nšmske kervi rojeni. Zakaj dogodivššina dokazuje, da so se stari Slovani (Wenden) po kervavih in nesrečaih bojih povernuli na Polsko, odkoda so bili nekđaj na Nšmsko došli. Na njih mšsta so se naselili nšmski kolonisti. To je zaznamnovanja vršeno zavoljo navade, ki na Saksonskem i drugod živi, da mora namreč u kerstnih listih vselej pristavljeno biti, da kerščeni ni slovanskega roda (dass N. N. nicht wendischer Arth). Zakaj te narod je bil od nekđaj izločen iz vseh poštenih cehov.“ (Den selbige Nation war ehemals von allen ehrlichen Zünften ausgeschlossen). Slovani! temu kaj pristaviti ni tršba. — (Lum.)

Med i pelin.

* Ni dolgo, kar smo se u „Bčeli“ pritožili in svojo žalost izrekli čez to, da se pravniška terminologia za Jugoslaveno ne tiska. Sedaj pa za gotovo zvemo, da se od slovsne terminologie na Dunaju ravno tretja pola tiska s ilirsko in serbsko vred. Ali se ršs ne da tako važno dšlo malo pospššiti? — Mi sicer želimo, da bi vsi Jugoslaveni edno edino terminologio imeli, in tudi mislimo, da bi se to prav lahko izpeljati dalo: pa književnej slogi jugoslavskeje bode že s tim veliko pomagano, da se slovsna terminologia s ilirsko in serbsko vred u ednej isteje knjigi tiska. Kako lahko bi se vsi Jugoslaveni u tej imenitnej reči sjedinili in složili, priča to, kar „Norodne novine“ iz Zagreba pišejo: „2 maja je začel Dr. Rojc prednašati na Zagrebskeje pravoslovnej akademii avstrijski kazenski zakonik in kazensko ravnanje. Prednaša u slovskem jeziku. Južni Slaveni ga natanjko razumejo.“

* V filologiško-zgodovinskem seminišču za izobraženje gimnazialnih učiteljev, ki ga je visoko ministerstvo uka lani osnovalo, je lštas okoli 40 pripravnikov iz različnih kronovin carevine. Med njimi je 6—7 Nemcev, vsi drugi pa so Slavjani. Naj več je jih iz Českega in Moravskega. Tudi Slovencev je 7. Veseli se toraj slavjanska mladina, kmalo boš dobila dosti pravih, rodoljubnih učiteljev, ki te bojo znali v milej materinščini napeljevati in v vseh navkih in znanostih podučevati!

* Že večkrat je omšnila slovsna bčela slavnih del preljubljenega ministra za bogočastja in uk, blagorodnega grofa Lava Thuua, naj oglasi tudi danes veselo novico, da je naš iskreni domorođec in visoko učeni jezikoslovec g. Dr. Jožef Muršec za časnega izpraševanjskega komisarja

za Hrovaško in Slavonsko izvoljen. Njegova naloga je taj, ondašnje gimnazije obiskati, pri létašnjih preskušnjah pričujoč biti in potem, kar je tam dobrega ali slabega najdel, visokemu ministerstvu sporočiti. Slava in hvala gospodu ministru za njegove velike zasluge do nas Slavjanov!

* Kakor se sliši, misli visoko ministerstvo uka po celem cesarstvu zaukazati, da naj se v prihodnjic na vsakem gimnaziju, kjer dva jezika v kronovini veljata, za vse učence bodi si ktere koli narodnosti oba deželna jezika kot zapovedan predmet učita. Tudi u „Wanderer-u“ je bila ta vést brati. Gotovo bo gospodu ministru za tako naredbo vsaki pravi Avstrijanec hvalo védel.

* 15. junija je bila u Gradcu druga slavjanska beséda. Zastran te beséde smo dobili 18 exemplarov „Uredbe beséde od slavjanskih rodoljubov napravljene“ in prijateljski listic, u kterem se piše: „Beséda je jako dobro izišla, kar se pévanja tiče, alj žali Bože! malo je bilo ljudi; ravno ob $\frac{1}{2}$, 12 je dež tako lil, da ulica biaeš potok, i zato niso k besédi priti mogle gradaške krasotice. Možev je bilo dosta, i to vsi zauzeti za naše napredovanje. Kakor bodeš iz „uredbe“ vidil, so bli zastopleni vsi 4 dialekti; polsko je péla verla domorodkinja gospoja Hofman-Majeranovska tako iskreno, kakor samo Slavjanka péti može, morala je še edenkrat pévati. Česko je péla mlada i lepa gospodična Kisling, primadona gledišca u Gradcu, ktera je tudi u našo kolo stopila i tako lépo i milo péla, da je meni, i mislim tudi ostalim, serdce od miloga glasa odečo svojo raztergati htélo. Dopadel je tudi quartett od našega mladega Ipavca stavljen. Te mladi človèk hoče enkrat zvézda jasna biti na slavjanskem nébu. Pésni Lisinskoga prehvaliti nemorem. Lisinski zna narodnost, originalnost, lépoto i nježnost sjediti. Bože daj, da bi on dolgo délal u tej versti za Slavjanstvo! Našemu Ipavcu le samo to še tréba, da se obhodi malo časa na jugu Slavjanstva, da tamó čuje, kako ti péva graničar, kako brodar, kad se domu verne, dalej da še več sliši naše Slovenke, kada ti ženjajo, ali na polu délajo. Tréba je mu, da se spozna s duhom slavjanskim. — Bože daj opet kako besédo!“ —

* Ni dolgo, kar smo na nekega popotovavca nalételi. Rekel je da ravno iz Istrije pride. Zdélo se je nam, da prav modro in resnično govori. Veselilo je nas posebno to, da Slovence ni topil i černul, temuč da je tudi Slavjanom pustil, kar jim gre. To nam da serce ga poprašati, kako se kej slovenščini u Istriji godi. On svoj stol bližej k nam pomekne, i začne praviti: Prebivavci u Istriji so večidel Slavjani, terdi Slavjani; le samo po méstih slišiš taljansčino in malo kje nemščino. Šol, kterih je narodu treba, ko ribi vode, najdeš le čisto malo; slavjanskega jezika večidel u slavjanskih šolah ne slišiš, le semtertje zadeneš na kako šolo, kjer se otroci u maternem jeziku brati in pisati uče. Drugod le vse po taljansko. Čudno in za res škoda, da deželna šolska oblastnija temu plesnemu šlendirišanu že enkrat konec ne stori: zadni čas bi že bil! Veliko boljši in modrejši je na kvarnarskih otokih: Kerki, Kresu in Losinju; tudi gg. francižkajarni u Pazinu vsak teden neke ure latinske učence u ilirskem jeziku podučevajo; kar jim Bog poplaščaj, ako je ravno za potrebo mnogo premalo, — tam ni treba italijanskega, še manj pa nemškega gimnazija. Žalostno je taj u šolah, — nič bolje pa pri uradnijah; politične oblastnije poslujejo v nemškem i

talijanskem jeziku, sodnije pa samo u talijanskem. Od kakega slavjanskega oznanila, poklica, ukaza i. t. d. ni duha ne sluha. Pri očinitih sodbah pomagajo zloglasni tolmači, pa tako, da se Bogu usmili! Bil sem priča pri nekaj javnej sodbi: obtoženec je bil prosti kmet, terd Slovenec, sodniki pa tverdi Talijani in Nĕmci, tolmač je govoril nĕko mešarijo, pravo godlo, da človek misliš, da je prav po tursko! Tudi napisi na srenjskih tablicah so vse nepostavno po starem: ne najdeš slavjanskega pismena! Vse to, pristavi pluji gospod, ljudstvo s težkim i žalostnim srcem prenese rekoč: „Kako to, naš presvitli milostljivi cesar je nam obljubil, da bodemo dobili gospode u kancelijo, ki bodo s nami po naško govorili, po naško nam pravico delali, po naško nam dopisovali; ali sada je vse drugače, vse po tujsko.“ —

Serce je nas bolelo, to slišati, vstanemo i se priporočimo. Pri razstanku nam gospod popotovavec za roko stisne, ter globoko izdihne: Gospodi! taka je u Istriji! Žalostno je, — pa Bogme resnično! Slovenci spomnite se na svoje nesrečne brate u Istriji! S Bogom! — Počakajte gospodi, skoraj bi bil pozabil vam tudi kaj veselega povedati: Na Goriskem je zastran slovenščine že nekaj boljši, pa še mnogo bolje na Kranjskem. Tam sem že marzikaj domorodnega zapazil! kratko moram vam to povedati, da šole u Postojni (Adelsberg) vse svoje dni nikolj pozabil ne bodem. Postojnska šola prav lepo napreduje; veselje je viditi, kako spodobno in dvorsko se otročiči obnašajo, kako modro in dobro odgovarjajo, in kako serčno in mило pojejo! Hvala in slava takej šoli: hitro se vidi, da so tam pravi domorodci in šolski prijatelji doma! —

S m ě š n i c e.

* „Babičko! južnala si, žganjice si pila tak jako ja, zašto tedi za vami je le po jednom snopu, a za menoj po dva?“ praša gospodar jednu babičku, koja se je pri njem najela na žetvu. — „Ba, odgovori baba, za to, ker vi gospodine gospodare! delate za sebe, a ja za vas.“ —

* „Kmotre! zašto pak sina ženite, ker je to še dĕte, i še clo neumno!“ pravil nekada kmoter kmotru. A ovi je odgovĕdal: „Ba kmotričke! je to dobro oženili neumnega; zakaj kad k pamĕti pride, pa ne bude hotĕl.“

* Jedan praša svojega prijatelja: „ali bi on volju imal u gledišće iti, ker se jedna vesela igra tako imenovana „zla (huda) žena“ prestavlja. Nĕmam, reče oženeni, nije mi trĕba te setovine (kopie, podobe) viditi; zakaj jaz taj isti original i doma imam.“

* Jeden žid (čifutin, jud) podje, da se pokersti. Kad ga njegovi prijatelji otvrćati i odgovarati začnu, i najposlĕ reku: „ta! na tu sramotu budu se i u grobu očine kosti sprebernule!“ — On jim odgovori „Druge će nedele i moj brat, — pa će očine kosti opet na meru doći.“